

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Кафедра гуманітарних та економічних дисциплін

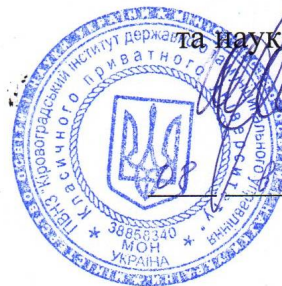
ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-методичної

та наукової роботи

Г. Ю. Шаркова



_____ 19 лютого 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.130102 Соціальна робота, 6.030509 Облік і аудит

галузь знань 0305 Економіка і підприємництво, 1301 Соціальне забезпечення,

форма навчання денна

(Шифр за ОПІ ВСГПЗ)

Кіровоград – 2015 рік

Робоча програма «Історії української культури» для студентів за напрямом підготовки 6.130102, Соціальна робота, 6.030509 Облік і аудит. - 2015 року - ____ с.

Розробник: Т. В. Печериця – професор кафедри гуманітарних та економічних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол від 27 серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

27 серпня 2015 року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

Протокол від 08 вересня 2015 року № _____

08 вересня 2015 року

Голова _____

Г. Ю. Шаркова

ПВНЗ «КІДМУ КПУ», 2015 рік

© Печериця Т. В., 2015 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах глобалізації інформаційного простору та його без перервного збільшення сучасний фахівець високої кваліфікації не може бути спеціалістом лише вузького профілю. Від нього вимагається гнучкість та системність мислення, висока загальна культура, інтелігентність, уміння відбирати інформацію та мати здатність до самоосвіти. У цьому може допомогти „Історія української культури” – навчальна дисципліна, що вивчається у вищих навчальних закладах і дає широкі знання та уявлення про загальнолюдські цінності й національні пріоритети, сприяє моделюванню поведінки людини та її орієнтації в соціокультурному просторі, формує гуманістичний світогляд на засадах універсалізму.

Навчальна дисципліна „Історія української культури” становить собою невід’ємну частину і необхідний елемент вищої юридичної освіти. Вона сприяє формуванню освіченої, всебічно розвинутої особистості, спроможної до постійного оновлення наукових знань і професійних навичок – професійної мобільності та швидкої адаптації до змін у розвитку в соціально-культурній сфері, формує науковий світогляд студентів, загальноосвітній і культурний рівень майбутніх фахівців. Дана дисципліна відіграє особливо важливу роль у підготовці майбутнього правоохоронця, оскільки її засвоєння орієнтоване на формування таких якостей та здібностей людини як творче мислення, висока свідомість, моральність, фізична досконалість, розвинене почуття обов’язку, патріотизм.

Метою навчальної дисципліни „Історія української культури” є вивчення об’єктивних закономірностей загальнолюдських і національних культурних процесів, явищ і подій матеріального та духовного життя людей. Окрім того, розгортаючи національну культуру в європейському просторі, ставиться мета розкрити своєрідність українського культурно-історичного типу, виявить його закономірності й джерела формування та визначити внесок національних досягнень у світову загальнолюдську скарбницю.

Вивчення навчальної дисципліни „Історія української культури» передбачає виконання таких конкретних **завдань:**

- дати студентам необхідний мінімум теоретичних знань про сутність, структуру, функції і закономірності культурного процесу;
- виробити у студентів здатність до творчого мислення;
- сприяти формуванню наукового світогляду, високого рівня культури особистості;
- засвоїти основні категорії теорії культури;

– сприяти розширенню комунікативного рівня курсантів, студентів;

– допомогти гармонійному становленню особистості, виробленню професійної етики, моральності.

Предметом історії української культури як навчальної дисципліни є історичний та соціальний досвід українського народу, закріплений в традиціях, нормах, звичаях, законах тощо.

Курс навчання будується на основі єдності аудиторної та поза аудиторної роботи студентів. Аудиторні заняття проводяться в межах затверджених навчальним планом у формі лекційних і семінарських занять. Зміст самостійної роботи визначається методичними матеріалами та завданнями викладача, також передбачено виконання кожним студентом індивідуального навчально-дослідного завдання. Отож, структура залікового кредиту з дисципліни „Історія української культури” складається з двох модулів: аудиторна робота, самостійна робота. Окрім того, відповідно до навчального плану з навчальної дисципліни „Історія української культури” передбачено виконання однієї модульної контрольної роботи.

Згідно з навчальним планом формою підсумкового контролю з навчальної дисципліни „Історія української культури” є екзамен.

Розподіл матеріалу навчальної дисципліни на змістові модулі

Змістовий модуль №1

Історія української культури від найдавніших часів до початку XX ст.

Тема 1. Предмет і методологічні основи курсу

Предмет і завдання курсу. Методологічні основи і джерела вивчення історії культури. Поняття „культури”. Культура як складний суспільний феномен. Еволюція поглядів на культуру в європейській культурній думці. Структура феномена „культура”. Форми культури. Функції культури.

Тема 2. Критичний аналіз класичних і сучасних концепцій культури.

Світорозуміння та світоглядні концепції культури найдавніших часів. Китайський історик СимаЦянь (145 – 86 рр. до н.е.), його концепція культури. Вчення про культуру арабського вченого Ібн Халдуна (1332 – 1406 рр.) Зміст та значення основних філософських концепцій культури XVII– XXст. Просвітницька концепція культури Й. Гердера, Ж. Руссо. Богословські та еволюціоністські концепції культурних круговоротів – О. Шпенглера, А. Тойнбі, М. Данилевського.

Тема 3. Первісна культура

Періодизація первісної доби. Становлення первісного суспільства та головні культурні досягнення людини на різних етапах його розвитку. Специфіка первісної культури. Виникнення первісного мистецтва, його особливості. Функції первісного мистецтва в суспільстві. Міфологія як форма світогляду: етапи розвитку, класифікація. Ранні форми релігійних вірувань первісної людини – анімізм, фетишизм, тотемізм, магія. Трипільська культура: виникнення, розквіт, занепад. Основні заняття трипільців: землеробство і скотарство. Домобудування. Духовний світ трипільців.

Тема 4. Культура Київської Русі.

Стародавня культура східних слов'ян. Релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен. Джерела вивчення культури стародавніх слов'ян. Історико-географічні умови становлення та розвитку культури Київської Русі. Особливості світорозуміння людини часів Київської Русі. Хрещення Русі та його історично-культурні наслідки. Мислителі Давньоруської держави. Книжна справа. Зародження і розвиток шкільної освіти, наукові знання. Архітектура та образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка. Соціально-політична і культурна ситуація в Галичині та на Волині в XII – XIIIст.

Тема 5. Українське культурне піднесення (кінець XV– початок XVII ст.).

Основні особливості розвитку української культури. Розз'єднання і поділ українських земель між Литвою та Польщею. Узаконення в Речі Посполитій національно-культурного, соціального і політичного гніту українського народу. Формування в XVI – XVII ст. національної самосвідомості. Козацтво як явище історії та культури. Освіта і культура України часів Литовського князівства і Речі Посполитої. Заснування Острозького культурно-освітнього осередку. Братства та їх роль в культурному розвитку України. І. Борецький, П. Могила. Становлення друкарської справи в Україні. І. Федоров.

Тема 6. Українська культура доби бароко та Просвітництва (XVII – XVIII ст.)

Поняття „бароко” та Просвітництва – зв'язок з загальноєвропейським культурним поступом. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Умови культурного та освітнього розвитку. Заснування Києво-Могилянського колегіуму. Л. Баранович, Ф. Прокопович. Великий український філософ Г. Сковорода. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, музиці, театрі. Барокова архітектура України. Козацьке бароко. І. Мазепа. Козацькі літописи – Самовидця, Г. Грабянко, С. Величко. Розвиток партерного співу М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Ведель. Епоха Просвітництва в Україні: витоки та основні засади. Втрата решток державності, перетворення України в провінцію двох імперій. Дослідження української історії (Д. Бантиш-Каменській, Г. Полетика) та фольклору (М. Максимович)

Тема 7. Українська культура в XIX ст.

Світоглядні засади та головні напрямки розвитку європейської культури XIX ст. Класицизм, романтизм, реалізм – провідні течії в культурі XIX ст. Роль інтелігенції у національно-культурному відродженні України першої половини XIX ст. „Руська трійця”. Лібералізація суспільно – політичного життя Російської імперії в 60 – 70-х рр. XIX ст. Створення національних шкіл в Україні. Українська культура в боротьбі за утвердження етнічної і культурної самобутності народу. Створення університетської освіти. Піднесення ідеї національної єдності всіх регіонів України. М. Драгоманов. І. Франко. Місце Т. Шевченка в українській і світовій культурах. Образотворче мистецтво, формування центрів розвитку живопису – Київ, Харків, Одеса. (О. Мурашко, М. Врубель, І. Рєнін, С. Васильківський). Становлення українського професійного театру. М. Кропивницький. Музика. С. Крушельницька. Архітектура. Доба розквіту електрики як провідного напрямку в архітектурі. (В. Ніколаєв, В. Городецький).

Змістовний модуль 2

Історія української культури в ХХ ст.

Тема 1. Українська культура на початку ХХ ст.

Національно-демократична революція (1917 – 1920рр.)Культура як умова відродження нації в українській етнічній традиції кінця ХІХ - початку ХХ ст. Запровадження царської цензури в освіті та видавничій справі. Створення починаючи з 1905р. мережі „Просвіт” на Наддніпрянщині. Леся Українка та її роль в культурному розвитку України. Гуманізм українського неоромантизму (О. Кобилянська, М. Лисенко, І. Франко). Український авангард 1900 - 1910 – х рр. (К.Малевич, В. Пачовський, М. Яцків). Діяльність клубу літераторів « Молода Муза». Розвиток культури в роки боротьби за державну незалежність України (1917 – 1920 рр.). Освіта в роки Української революції 1917 – 1920 рр. Формування систем позашкільної освіти. Розбудова професійної освіти. Відкриття Української Академії наук. Видавнича справа в 1917 – 1920 рр. Театральне та музичне мистецтво. Формування українського професійного і народного театру, кіномистецтва. Образотворче мистецтво та скульптура в 1917 – 1920 рр.

Тема 2. Українське національно-культурне відродження 20-х років ХХ ст.

Український культурний ренесанс 20-х років як передумова розбудови освіти і науки. Початок політики українізації. О. Шумський. М. Скрипник. Українізація освіти, початок бурхливого національно-культурного відродження. Літературна дискусія 1925 – 1928 рр. Створення ВАПЛІТЕ. М. Хвильовий. Становлення нового українського театру «Березиль» Л. Курбас та українського кіномистецтва – О. Довженко. Український мистецький авангард та його доля.

Тема 3. Українська культура в умовах утвердження тоталітаризму 30-х років ХХ ст.

Розстріляне Відродження в Україні 30-х років. Започаткування масових репресій проти українських митців та інтелігенцій. Вишукування «ворогів народу» в музеях, архівах, театрах. Процес над Спілкою визволення України (СВУ). П. Тичина. В. Сосюра. М. Рильський. Ліквідація Української автокефальної православної церкви. Викривання і знищення «націоналістів» в усіх установах ВУАН.

Тема. 4 Культура України в роки воєнних випробувань.

Возз'єднання західноукраїнських земель з Центральною та Південно-східною Україною. Припинення насильницької колонізації та румунізації української

школи, культури. Наддніпрянська Україна закриття на окупованій території всіх освітніх закладів. Вивезення та знищення фашистами культурних цінностей України. Пограбування Києво-Печерської лаври. Діяльність українських науковців та митців в евакуації. Є. Патон. О. Богомолець. Розвиток Театрально – сценічного мистецтва та кіномистецтва в роки війни. Поезія та література воєнного періоду.

Тема. 5 Національне культуротворення на шляху від подолання тоталітаризму до незалежності (друга половина ХХ ст.)

Відбудова матеріальної бази культури, освіти та науки в УРСР. Створення педагогічних класів, учительських інститутів. Реформа освіти 1958 р. Літературні та мистецькі процеси в умовах ідеологічних репресій і хрущовської «відлиги». Жданівщина. Шістдесятники. Л. Костенко. І. Світличний. В. Стус. Розширення 60 – 80-х роках ХХ ст. Заочного та вечірнього навчання. Відсутність в умовах панування неосталінізму національної школи. Проведення політики русифікації. Цілеспрямоване знищення радянською системою українських культурних закладів. Дисидентський рух (В. Чорновіл, І. Кандиба.) Розвиток літератури, театру, музики. Основні здобутки українського кіномистецтва С. Параджанов. Ю. Ілленко. Л. Биков.

Тема. 6 Сучасна українська культура та її входження у світовий простір.

Проголошення незалежності української держави. Відродження концепції національної культури М. Грушевського. Розбудова національної системи освіти, інтеграція у Європейський освітній простір. Відновлення релігійного життя в Україні (УПЦ, УАПЦ, УГКЦ). Розвиток літератури, музики, театру, кіно. Цілісність українського культурного простору: культура діаспори.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Чорний І.В., Перцева В.А. Культурологія: Навчальний посібник для студентів, курсантів та слухачів ВНЗ. – Х.: ТОВ „Прометей – прес”. – 2005.– С. 8 – 15.
2. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ ст.): Навч. посіб. – Х.: Одиссей, 2002. – 304 с.
3. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003 – 288 с.
4. Гуревич П. Культурологія: Учебник. – М.: Гардарики, 2003. – С. 150 – 167
5. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник/, І.А. Зезюн, О.М. Семашко та ін.; за ред М.М. Заковича. – К.: Т-во „Знання”, 2001. – 550 с.
6. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – Київ: центр навчальної літератури, 2005. – 584 с.
7. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб./ За ред. С. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. – К.: „Знання - Прес”, 2002.– 351 с.
8. Культурологія: теорія та історія культури. / За ред.. І. Тюрменко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 368 с.
9. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посіб./ За ред.. А.В. Яр тиса, В.М. Фендрика. – Львів.: Світ, 1994

Додаткова

1. Данилевский Н. Европа и Россия. – М.: Книга, 1991
2. Культурология XX век: Словарь. – С.-Пб.: Университетская книга, 1997
3. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. – К.: Абрис, 1991.
4. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. – К.: Либідь, 1996
5. Сорокин Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992.
6. Тайлор Э.Б. Первобытная культура. – М.: Политиздат, 1989
7. Тойнби А. Дж. Постижение истории: Сб./ Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1996
8. Українська культура: Лекції за ред.. Д. Антоновича. – К.: Либідь, 1993
9. Фромм Э. Бегство от свободы: Пер. с англ.. – М., 1995
10. Шпенглер О. Закат Европы: В 2-х т. – Новосибирск: ВО „Наука”, 1993
11. Бердяев Н. Смысл истории. – М.: Мысль, 1990
12. Ницше Ф. По ту сторону добра и зла// Собр. Соч. в 2-х т.– Т. II – М.: Мысль, 1990.
13. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Мысль, 1984
14. Мартынюк И.О. Проблема жизненного исследования. – К.: Наук. Думка, 1993

15. Мертон Р. Социальная структура и анатомия// Социология преступности. – М.: Прогресс, 1966
16. Фромм Э. Психоанализ и этика. – М.: Республика, 1993
17. Древние цивилизации/ С.С. Зверинцев, В.П. Алексеев и др.; под ред. Г.М. Бонгард-Левина. – М.: Мысль, 1989
18. Коган Л.Н. Цель и смысл жизни человека. – М.: Мысль, 1984
19. Чмихов М. Давня культура: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1994
20. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнарук В.А. Історія світової та української культури: Підручник для вищих закладів освіти. – К.: Літера, 2000
21. Брагина Л.М.. История культуры стран Западной Европы в эпоху Возрождения. – М.: Высшая школа, 2002
22. Толочко О.П., Толочко П.П. Україна крізь віки: У 15 т. – Київська Русь. Т.4.– К., Мистецтво, 1985
23. Баткин Л.М.Итальянское возрождение: проблемы и люди. – М.: Искусство, 1995
24. Освйчук В.А. Українське мистецтва XIV – першої половини XVII ст. К.: Мистецтво, 1985
25. Бесов Л.М. Історія науки і техніки. З найстародавніших часів до кінця XX ст. – Х.: ХДПУ, 2000
26. Макаров А.МС. Світло українського бароко. – К.: Мистецтво, 1994
27. Українська література XVIII ст. – К.: Наукова думка, 1983
28. Хижняк З.І Києво-Магилянська академія. – К.: Вища шакола, 1981
29. Енциклопедія українознавства: у 10-т. – Л.: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 1993
30. Сарбей В.Г. Національне відродження України . – К.: Альтернатива, 1999
31. Шевченко Т.Г. Кобзар. – К.: Дніпро, 1999
32. Культурологія XX век: Словарь. – С.-Пб.: Университетская книга, 1997
33. Український авангард 1910-1930 рр. – К.: Мистецтво, 1995
34. Козловский П. Культура постмодерна. – М.: Республика, 1997
35. Рерих Н. Мир через культуру. – М., 1991
36. Артюнов С. Народы и культуры: развитие и взаимодействие. – М., 1989
32. Хижняк З.І. Києво-Могиланська академія. – К: Вища школа, 1981
33. Енциклопедія українознавства: у 10-т – Л.: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 1993
34. Сарбей В.Г. Національне відродження України. – К.: Альтернатива, 1999
35. Шевченко Т.Г Кобзар. – К.: Дніпро, 1999
36. Культурологія XX век: Словарь. –С.-Пб.: Университетская книга, 1997
37. Український авангард 1910-1930 – К.: Мистецтво, 1995
38. Козловский П. культура постмодерна. – М.: Республика, 1997
39. Рерих Н. Мир через культуру.- М., 1991
40. Артюнов С. Народы культуры: развитие и взаимодействие. – М., 1989
41. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI-XVII ст. – К., 1996
42. Російщення України: Наук.-поп. зб. – К.,1992

44. Лобачевський Б.В, Говда П.І. Українське мистецтво другої половини ХІХ-початку ХХ ст. – К.,1980
45. Старовойт І.С. Західноєвропейська і українська ментальність. – Тернопіль, 1995
46. Аксиоми для нащадків. Українські імена у світові науці. – Л., 1992
47. Історія української еміграції. -К., 1992
48. Петров В. Діячі української культури. 1920-1940 рр.: жертви більшовицького терору. – К.,1992
49. Рубльов О.С, Черненко Ю.А. Сталінщина і доля української інтелігенції. – К.,1995
50. Жумінський М. Із забуття - в безсмертя. – К., 1990
51. Зарубіжні українці. –К.,1991
52. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. – К.,1995
53. культурне життя в Україні (західні землі). – К., 1994
54. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К.,1992
55. Повернення культурного надбання України. – Вип.-в. – К., 1996
56. Європейське Відродження та українська література ХІV-ХVІІІ ст./ за ред. О. Мишанич. – К., 1993
57. Огієнко І. Українська церква. Нариси історії. Православної церкви. – К.,1993
58. Культурологія. ХХ век.: Словарь. – С-Пб, 1997
59. Історія укр. літератури ХХ ст. – К., 1993
60. Сверстюк Э. Блудні сини Укр. – К., 1993
61. Попович М. Нарис історії культури Укр.. – К., 1999
62. Павличко С.Д Дискурс модернізму в укр. літературі – К.,1997
63. Шип Н.А. Культурно-національне питання Україна у ХІХ ст. // ІІ УІЖ-1991. №3
64. Корінний М.М Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К., 2000
65. Українська література ХVІІІ ст. – К.,1983
66. Маланюк є . Нариси з історії нашої культури. – Л., 1994
67. Овсійчук В.А Українське мистецтво ХІV – першій половині ХVІІ ст. – К., 1985
69. Історія української культури: У 5-ти т. – К.,2001
- 70.Толочко О.П , Толочко П.П Україна крізь віки: У 15 т . – К., 1998
71. Висоцький С. Київська писемна школа Х-ХІІ ст. (До історії української писемності) – Львів-Київ-Нью-Йорк, 1998

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (СОЦІАЛЬНА РОБОТА)

Форма навчання: денна

№ з/п		Модуль 1 аудиторна робота			Модуль 2. Самостійна робота
		Всього	Лекції	Семінари	
1	2	4	5	6	7
	Змістовий модуль I. Історія української культури від найдавніших часів до початку XX ст.	34			
1	Т.1 Предмет і методологічні основи курсу		2		
2	Т.2. Критичний аналіз класичних і сучасних концепцій культури		4		
3	Т.3. Первісна культура		2		4
4	Т.4. Культура Київської Русі			2	4
5	Т.5. Українське культурне піднесення (кінець ХУ – початок ХУІІ ст.)			2	4
6.	Тема 6. Українська культура доби бароко та Просвітництва (ХУІІ – ХУІІІ ст.)		2		4
7.	Тема 7. Українська культура в ХІХ ст.		2		2
	Змістовий модуль ІІ Історія української культури у ХХ ст.	26			
1	Т.1. Українська культура на початку ХХ ст.. та в роки Української національно-демократичної революції (1917 – 1920 рр.)			2	6
2	Т.2. Українське національно-культурне відродження 20-х рр. ХХ ст.		2		
3	Т.3. Українська культура в умовах утвердження тоталітаризму 30-х рр.. ХХ ст.		2		

4	Т.4. Культура України в роки воєнних випробувань				6
5	Т.5. Національне культуротворення на шляху від подолання тоталітаризму до незалежності (друга половина ХХ ст.)			2	
6	Т.6. Сучасна українська культура та її входження у світовий простір				6
Всього		60	16	8	36

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (ПРАВОЗНАВСТВО)

Форма навчання: денна

№ з/п		Модуль 1 аудиторна робота			Модуль 2. Самостійна робота
		Всього	Лекції	Семінари	
1	2	4	5	6	7
	Змістовий модуль I. Історія української культури від найдавніших часів до початку ХХ ст.	34			
1	Т.1 Предмет і методологічні основи курсу		2		
2	Т.2. Критичний аналіз класичних і сучасних концепцій культури		4		4
3	Т.3. Первісна культура		2	2	4
4	Т.4. Культура Київської Русі			2	4
5	Т.5. Українське культурне піднесення (кінець ХУ – початок ХУІІ ст.)		2	2	4
6.	Тема 6. Українська культура доби бароко та Просвітництва (ХУІІ – ХУІІІ ст.)		2		4
7.	Тема 7. Українська культура в ХІХ ст.		4	2	2
	Змістовий модуль ІІ Історія української культури у ХХ ст.	26			
1	Т.1. Українська культура на початку ХХ ст.. та в роки Української національно-демократичної революції (1917 – 1920 рр.)		2	2	6
2	Т.2. Українське національно-культурне відродження 20-х рр. ХХ ст.		2		4
3	Т.3. Українська культура в умовах утвердження тоталітаризму 30-х рр.. ХХ ст.		2	2	4

4	Т.4. Культура України в роки воєнних випробувань		2		6
5	Т.5. Національне культуротворення на шляху від подолання тоталітаризму до незалежності (друга половина ХХ ст.)			2	2
6	Т.6. Сучасна українська культура та її входження у світовий простір			2	6
Всього		90	24	16	50

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (Соціальна робота)

1. Культура Київської Русі – 2 год.
2. Українське культурне піднесення (кінець ХУ – початок ХУІІ ст.).
– 2 год.
3. Українська культура в роки боротьби за державну незалежність України (1917 – 1920 рр.) – 2 год.
4. Українська культура другої половини ХХ ст. – 2 год.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (Правознавство)

1. Культура Київської Русі – 2 год.
2. Українське культурне піднесення (кінець ХУ – початок ХУІІ ст.).
– 2 год.
3. Епоха Просвітництва в Україні. – 2 год.
4. Українська культура в роки боротьби за державну незалежність України (1917 – 1920 рр.) – 2 год.
5. Українське національно-культурне Відродження в 20-х рр. ХХ ст.
– 2 год.
6. Культура України в роки Великої Вітчизняної війни. – 2 год.
7. Українська культура другої половини ХХ ст. – 4 год.

Загальні методичні рекомендації

У сучасних умовах перед вищою школою України стоять складні завдання підготовки не просто спеціаліста котрий матиме лише мертвий багаж вчорашніх знань, а сформовану особистість, виховану в дусі гуманізму, гідного громадянина України з активною життєвою позицією, який навчений постійній роботі над собою, самоосвіті, самовдосконаленню. У зв'язку з вище зазначеним, зрозуміла актуальність і зростаюча роль у навчальному процесі семінарських занять, які покликані вчити студентів самостійно працювати й творчо мислити, робити узагальнення, давати оцінку явищам і подіям тощо.

Семінарські заняття є однією з найважливіших і найбільш ефективних форм засвоєння навчального матеріалу з усіх предметів. Семінарські заняття отримали свою назву від лат. *Seminarium*, що означає розсадник. Вони проводились у давньогрецьких і римських школах як поєднання диспутів, повідомлень учнів, коментарів і висновків викладачів. Подальший розвиток семінарських занять отримали в середньовічних університетах. У XVIII ст. вони призначались в основному для роботи над першоджерелами, переважно з гуманітарних наук.

В наш час семінар – це загальнонавчальна назва широко застосованої форми занять з різноманітних навчальних дисциплін, частіше з гуманітарних наук. Семінари проводяться з основних дисциплін і найбільш складних питань (тем, розділів) навчальної програми. Вони мають цільове призначення щодо поглиблення і закріплення знань, отриманих на лекціях, на інших видах занять і у процесі самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. Головна мета семінару – поглибити і систематизувати вивчення найбільш важливих, складних і актуальних тем навчального курсу. Зокрема, семінари з історії української культури, мають на меті виробити у курсантів уміння самостійно вивчати питання курсу. Готуючись до них, студент вчиться конспектувати та аналізувати історичні джерела, спеціальну довідково-енциклопедичну літературу, узагальнювати знання отримані з різних джерел. Отже, семінарські заняття не повторюють, а доповнюють і поглиблюють теми лекційного курсу.

Теми семінарів носять проблемний характер (в межах певного періоду). Це означає, що у план семінарського заняття, яким передбачається порядок його розгляду, можуть бути внесені питання кількох тем лекційного курсу і самостійного вивчення яких, однак, об'єднує спільна постановка проблеми. На сторінках посібника курсант знайде необхідні для підготовки семінару джерела та спеціальну наукову літературу, як з курсу в цілому, так і до кожної теми зокрема. Зазначимо, що зважаючи на специфіку навчання у вищій школі – кожен курсант повинен вміти самостійно підібрати рекомендовані джерела та літературу, знайти потрібні розділи й параграфи – конкретні сторінки рекомендованих джерел, наукової літератури не вказуються.

Підготовка студента до семінарських занять з історії української культури складається з кількох етапів. По-перше, необхідно уважно ознайомитися з планом

семінару до чергової теми заняття, з'ясувати основні поняття, продумати наведенні питання. По-друге, прочитати конспект відповідної (-них) лекцій і матеріалів з рекомендованих навчальних підручників. По-третє, слід пам'ятати, що вагоме місце у підготовці до кожного семінару мають посісти, передусім, першоджерела: пам'ятки історії України залишені вітчизняними та зарубіжними авторами. Усі необхідні для підготовки джерела поміщені у рекомендованих хрестоматіях.

Семінар як метод навчання складається з короткого вступного слова викладача, обговорення під його керівництвом головних питань теми, заключного слова викладача та роз'яснення завдання до наступного заняття. Існує декілька форм проведення семінарського заняття. Найбільш поширеною з них є традиційна – семінар у вигляді розгорнутої бесіди (співбесіди) у відповідності з планом. При цьому варіанті проведення семінару, на розсуд викладача, можлива ситуація коли обговорення одного-двох питань відбувається у вигляді розгорнутої бесіди, а по інших заслуховуються підготовлені курсантами реферати.

Традиційне семінарське заняття проходить так: після короткого вступного слова викладача слово надається (для більшої ефективності за бажанням викладача) одному із курсантів. Виступаючому для викладення своїх думок надається 7 – 10 хвилин. Виступ не повинен бути ні надто коротким, ні надмірно затягнутим, слід якомога повніше та чітко висвітлити поставлене питання. Виступаючий повинен показати знання матеріалу, вміння аналізувати його додержуючись послідовності викладу, чітко переходячи від одного пункту свого виступу до іншого, підкреслюючи найважливіші та найсуттєвіші моменти, роблячи короткі висновки. При цьому, слід говорити просто, зрозуміло, конкретно, своїми словами, а не читати записи. Під час виступів можна користуватись до певної міри конспектом, методичними вказівками або хрестоматією, де наводяться витяги з історичних джерел того чи іншого періоду. І, звичайно, абсолютно не припустимо “зчитувати” свою відповідь з книги. Інші курсанти уважно слухають виступ, роблять позначки на полях свого конспекту, а потім беруть участь в обговоренні, висловлюючи власне розуміння питань і, таким чином, здійснюють колективний прошук вірних узагальнень та висновків.

До традиційної форми семінару ми пропонуємо ввести декілька нововведень які, на нашу думку, зроблять її більш досконалою та ефективною. По-перше, обов'язкові питання з боку курсантів до відповідаючого, відповідно правильне й грамотне формулювання питань оцінюється. По-друге, доповнення (цікаві моменти), які стосуються даного питання також оцінюються. І по-третє, в кінці розгляду кожного питання плану семінару один з курсантів (за бажанням студента або викладача) дає рецензію на відповідь свого одногрупника, зазначаючи при цьому позитивні та негативні сторони відповіді, зокрема, повна чи неповна, зловживання конспектом, знання і вільне володіння історичними поняттями, використання даних історичних

першоджерел, послідовність відповіді тощо. Така методика проведення семінару сприятиме підвищенню активності усіх курсантів під час заняття, спонукатиме їх уважно слухати кожного, хто відповідає, продумувати відповіді на звернені до нього запитання тощо.

Семінарські заняття є обов'язковими для відвідування. На них ведеться облік поточної успішності студентів. Тому пропущений семінар, незважаючи на причину пропуску, так само як і незадовільна оцінка отримана в процесі семінарського заняття, підлягають обов'язковому відпрацюванню. Пропущене заняття курсанти відпрацьовують шляхом написання письмової роботи (реферату) та подальшого його захисту.

Тема 2. Культура Київської Русі

Семінарське заняття № 1

Час проведення заняття: 2 години.

Навчальна мета : поглибити гуманітарну підготовку студентів, курсантів; розкрити їхній науковий світогляд; систематизувати та розширити знання студентів про основні тенденції розвитку української культури доби середньовіччя, історію створення найвидатніших мистецьких пам'яток Київської Русі.

Виховна мета : формувати у студентів, курсантів почуття патріотизму та любові до культури українського народу.

План

1. Історико-географічні умови становлення давньоруської культури.
2. Введення християнства на Русі та його вплив на культуру.
3. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання.
4. Літописання та літературні пам'ятки Київської Русі.
5. Архітектура та образотворче мистецтво : мозаїка, іконопис, фреска.

Теми рефератів:

1. Софія Київська як світоглядна ідея і художній шедевр.
2. Іконопис на Русі.
3. Нестор-літописець і твір усього його життя «Повість минулих літ».

Методичні рекомендації

Перше питання семінарського заняття присвячене середньовічній добі в історії України, а саме аналізу тих історичних і географічних умов, які сприяли становленню східнослов'янської державності і культури однієї із наймогутніших держав середньовіччя – Київської Русі. З'ясуйте яку роль в історії Київської Русі відіграло її географічне розташування, зокрема помірний клімат, р. Дніпро (гідросистема), близькість до Європи і Азії водночас. Особливу увагу приділіть історичним умовам, а саме зв'язкам Київської Русі з іншими народами і державами. Серед цих зв'язків визначальними були зв'язки з Візантією, що призвели до прийняття християнства і тим самим визначили шлях України на тисячоліття.

Відповідаючи на друге питання почніть із загальної історично-культурної характеристики християнства, дайте його визначення. Головну увагу приділіть тим культурним наслідкам до яких призвело запровадження на Русі християнства в таких сферах як: освіта, культура, архітектура, образотворче мистецтво.

Під час розкриття третього питання проаналізуйте історію створення перших освітніх закладів в Київській Русі. Визначте які чинники сприяли й виступали

каталізатором розвитку освітньої справи на Русі. Обов'язково зверніть увагу на особливості процесу поширення освіти на Русі, зокрема, на той факт що до освіти прилучалися діти не лише чоловічої статі. Здійснюючи аналіз наукових досягнень акцентуйте увагу на тому що осердям тогочасної науки була, звичайно, теологія. На особливу увагу заслуговують історична наука, знання в галузі права та медицини.

Четверте та п'яте питання семінару присвячене аналізу бурхливого культурного поступу Київської Русі після прийняття християнства. У ході підготовки до цих питань пригадайте та виокремити ті знання, які ви отримали на семінарах заняттях з історії України під час вивчення відповідної теми. Здійснюючи аналіз розвитку архітектури особливу увагу приділіть перлині архітектурного мистецтва Київської Русі – Софійському соборі. Дайте визначення таких понять: апокрифи, патерик, літописання, фреска, мозаїка, іконопис.

Література

Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / За ред.. М. Заковича–2001.

Історія української та зарубіжної культури : навчальний посібник / За ред.. С. Клапчука – К., 2002.

Полікарпов В. Лекції з історії світової і вітчизняної культури. Навчальний посібник . – Харків, 1990.

Історія української культури. /За редакцією І.Крип'якевича – К., 1991.

Поліщук Е. Історія культури: Короткий довідник. – К., 2000.

Додаткова

Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі. – К.,1998.

Степовик Д. Скарби України. – К., 1990.

Марченко Н. Історія української культури з найдавніших часів до середини XVII ст. – К., 1961.

Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича – К., 1993.

Січинський В. Чужинці про Україну. – Львів, 1991.

Знойко О. Міфи Київської землі та події стародавні. – К.,1989.

Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – Нью-Йорк, Париж, Торонто, 1985

Тема 3. Українська культурне піднесення (кінецьXV – початок XVII ст.)

Семінарськезаняття №2

Час проведення заняття : 2 години

Навчальна мета: поглибити гуманітарну підготовку студентів, курсантів: систематизувати та розширити знання студентів про основні досягнення та здобутки епохи Ренесансу яка в українських землях спостерігалася на пре кінці XV – на початку XVII ст.; формувати ерудицію та науковий світогляд.

Виховна мета: формувати у студентів, курсантів інтересу до поглибленого вивчення історії української культури, патріотизм, любов до України.

План

1. Розвиток української культури у складі Великого князівства Литовського
2. Освіта і культура України доби Речі Посполитої.
3. Братства та їх роль в культурному розвитку України.
4. Становлення друкарської справи в Україні. Іван Федоров.

Теми рефератів

1. В.-К Острозький та його дитинець.
2. Роль І. Федорова в становленні друкарської справи в Україні .

Методичні рекомендації

Розгляд першого питання почніть із загальної історико – культурної ситуації в якій опинилися українські землі після занепаду Галицько-Волинського князівства. У ході підготовки до цього питання пригадайте і виокремлять ті знання, які ви отримали на семінарських заняттях з історії України під час вивчення відповідної теми. Особливу увагу приділіть аналізу ставлення освітніх закладів, зокрема, Острозького слов’яно-латинського колегіуму.Аналізуючи процес становлення гуманістичної культури в Україні обов’язково згадайте таких визначних гуманістів як: Павло Русин, Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський.

Розкриття другого питання розпочніть із визначення поняття «братство». Далі здійсніть докладний аналіз основних причин їх утворення, склад та мету діяльності. Основну увагу приділіть Львівському та Київському братству.

На початку розкриття третього питання підкресліть, що початок книгодрукування безпосередньо в українських землях пов’язаний з ім’ям Івана Федорова. Обов’язково зазначте, що у Львові в 1574 р. І. Федоров видав перші книги на українській мові «Апостол» і «Азбуку». Аналізуючи видавничу діяльність І.

Федорова зазначте, що найбільшого розмаху вона набула в Острозі. Саме тут у 1587 р. він видав Острозьку Біблію, що стала шедевром друкарського мистецтва XVI ст. Визначте роль і значення діяльності І. Федорова для українського культурного поступу.

Література

Основна (навчальна)

Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / За ред. М. Заковича–2001.

Історія української та зарубіжної культури : навчальний посібник / За ред. С. Клапчука – К., 2002.

Полікарпов В. Лекції з історії світової і вітчизняної культури. Навчальний посібник . – Харків, 1990.

Історія української культури. /За редакцією І. Крип'якевича. – К., 1991.

Поліщук Е. Історія культури: Короткий довідник. – К., 2000.

Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – Київ, 2005

Культурологія: теорія та історія культури За ред. І. Тюрменко. – Київ, 2005

Додаткова

1. Дзюба Е. Просвещение на Украине: вторая половина XVI ст. – первая половина XVII ст. – К., 1987.

2. Ісаєвич Я. Братства та їх роль в розвитку Української культури XVI – XVIII ст. – К., 1966.

3. Мацько І. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. – К., 1990.

4. Українська культура. Лекції за редакцією Д. Антоновича. – К., 1993.

5. Хижняк З. Києво – Могилянська академія. – М., 1988.

Змістовний модуль 2

Тема 1. Українська культура в роки боротьби за державну незалежність України (1917 – 1920 рр).

Семінарське заняття :№3

Час проведення заняття : 2 години

Навчальна мета поглибити гуманітарну підготовку студентів, курсантів; систематизувати та розширити знання студентів про основні культурно-освітні та

наукові здобутки України в період Української національно-демократичної революції (1917 – 1920 рр.); формувати науковий світогляд.

Виховна мета : формувати почуття патріотизму, національну свідомість, прихильність до всього українського.

План

1. Культурна політика доби Центральної Ради.
2. Культурна політика часів гетьманату та Директорії.
3. Культурні перетворення в перші роки становлення радянської влади в Україні (1919 – 1920 рр.).

Теми рефератів

1. В. Винниченко – видатний український політик, літератор, історик.
2. Українська академія наук: історія становлення та діяльності.

Методичні рекомендації

Під час підготовки до цієї теми, пригадайте і використайте знання, які ви отримали на семінарських заняттях, та вивчаючи теми самостійної роботи з історії України у ході вивчення відповідних тем.

Розкриваючи перше, друге та третє питання семінару конкретизуйте, що було зроблено в часи УЦР, гетьманату, Директорії та радянською владою у таких сферах як освіта, наука, видавнича справа, театральне та музичне мистецтво, образотворче мистецтво та скульптура

Висвітлюючи друге питання особливу увагу приділіть події відкриття Української академії наук.

Література

Основна (навчальна)

Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник /За ред.. М. Заковича– 2001.

Історія української та зарубіжної культури : навчальний посібник / За ред.. С. Клапчука – К., 2002.

Полікарпов В. Лекції з історії світової і вітчизняної культури. Навчальний посібник . – Харків, 1990.

Історія української культури. /За редакцією І. Крип'якевича. – К., 1991.

Поліщук Е. Історія культури: Короткий довідник. – К., 2000.

Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – Київ, 2005

Культурологія: теорія та історія культури За ред. І. Тюрменко. – Київ, 2005

Додаткова

Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997

Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1993

Аксіоми для нащадків. Українські імена у світовій науці – Л., 1992

Лобачевский Б., Говда П. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХст. – К., 1980

Тема 4. Українська культура другої половини ХХ ст.

Семінарське заняття: № 4

Час проведення заняття: 2 год.

Навчальна мета: поглибити гуманітарну підготовку студентів, курсантів; систематизувати та розширити знання студентів про основні культурні надбання України другої половини ХХ ст; формувати науковий світогляд.

Виховна мета: формувати почуття прекрасного, позитивного ставлення до різних видів мистецтва, естетичного смаку.

План

1. Українська культура в післявоєнний період – відбудова її матеріальної бази.
2. Умови розвитку культури в 60 – 80-х рр. ХХ ст.
3. Розвиток літератури (О. Гончар, Ю. Мушкетик, П. Загребельний, Л. остенко)
4. Музичне мистецтво. Розвиток оперного співу.
5. Основні здобутки українського кіномистецтва. Мультиплікаційне кіно.

Теми рефератів:

- С. Параджанов – один із велетнів українського кіно.
- Б. Ступка – видатний український актор та режисер.
- Л. Костенко – життя і творчість.

Методичні рекомендації

Розкриття першого питання розпочніть із аналізу наслідків Велико Вітчизняної війни в соціально–економічній та культурних сферах. Акцентуйте увагу на тому, що Україна зазнала найбільших руйнувань у порівнянні із іншими республіками СРСР. Проаналізуйте політику КПРС у вирішенні питань відбудови культурно–освітніх

закладів. Зазначте, що після закінчення Великої Вітчизняної війни політичний тиск на Україну не зменшився, продовжувала панувати атмосфера доносів і пошуку ворогів, здійснювалися, каральні акції проти УПА, українська національна ідея нівелювалася.

На початку розкриття другого питання зазначте, що після смерті у 1953 р. Сталіна, суспільно – політична ситуація в СРСР і, зокрема, в Україні змінилася. Прихід до влади М. Хрущова позначився поступовою лібералізацією соціально–економічної та культурної сфери, У ході підготовки до цього питання пригадайте й виокремить ті знання, які ви отримали на семінарських заняттях з історії України, під час вивчення відповідних тем.

Розгляд третього питання розпочніть із зазначення того факту, що у другій половині 60 – 80 -х років ЦК КПРС, ЦК КП(б)У прийняли ряд постанов з питань літератури, згідно з якими посилювалася боротьба з будь-якими проявами українського буржуазного націоналізму. Більше того, зазначте, що на зламі 60 – 70-х років утверджується зневажливе ставлення не лише до української мови, а й до української історії, літератури, мистецтва. Зверніть увагу на подію що сталася 24 травня 1964 р. у рік 150-літнього ювілею Т.Шевченка. У другій частині відповіді на питання проаналізуйте літературну творчість О. Гончара, Ю. Мушкетика, П. Загребельного, Л. Костенко, вкажіть назви найкращих їх творів.

У ході вивчення четвертого питання зверніть увагу на те, що у другій половині 60 – 80-х років відбувалося вдосконалення усіх жанрів Українського музичного мистецтва, що супроводжувалося створенням нових опер, оперет, балетів, симфоній. Зазначте що в цей період справжнього розквіту досягла українська виконавча культура. Видатними майстрами оперного співу стали Д. Гнатюк, Є. Мірошніченко, А. Солов'яненко. Окрім того, у 60-х роках було створено ряд камерних оркестрів. Аналізуючи пісенну творчість українського народу обов'язкового зупиніться на постаті В.Івасюка.

Розкриваючи п'яте питання, зверніть увагу на те, що саме у другій половині 60 – 80-х років Відбувалося відродження українського поетичного кіномистецтва, засновником якого був О. Довженко. Проаналізуйте творчу діяльність таких кінорежисерів як С. Параджанов, Ю. Ілленко, Л. Биков, І. Миколайчук, вкажіть назви відзнятих ними стрічок.

Література

Основна (навчальна)

Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник /За ред.. М. Заковича–2001.

Історія української та зарубіжної культури : навчальний посібник / За ред. С. Клапчука – К., 2002.

Полікарпов В. Лекції з історії світової і вітчизняної культури. Навчальний посібник . – Харків, 1990.

Історія української культури. /За редакцією І. Крип'якевича – К., 1991.

Поліщук Е. Історія культури: Короткий довідник. – К., 2000.

Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – Київ, 2005

Культурологія: теорія та історія культури За ред. І. Тюрменко. – Київ, 2005

Додаткова

Жулинський М. Із забуття – в безсмертя. – К.,1990

Зарубіжні українці. – К.,1991

Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80- х років. – К., 1995

Історія української літератури: У 2 Т. – К.,1988

Історія українського мистецтва: У 6 Т. – К.,1967

Корнієнко І. Півстоліття українського радянського кіно. – К.,1970

Історія української музики: У 6 Т. – К.,1990

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (екзамен)

1. Стародавня культура східних слов'ян.
2. Релігійні вірування стародавніх слов'ян.
3. Мислителі Київської Русі. Книжна справа.
4. Зародження і розвиток шкільної освіти в Київській Русі. Наукові знання.
5. Образотворче мистецтво часів Київської Русі.
6. Особливості світорозуміння людини часів Київської Русі.
7. Культура Галицько-Волинського князівства (XII – XIII ст.)
8. Освіта і книгодрукування в Україні у XIV – XVII ст.
9. Архітектура часів Київської Русі.
10. Культурна ситуація в українських землях у польсько-литовську добу.
11. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
12. Барокова архітектура в Україні.
13. Братства та їх роль у національному і культурному піднесенні України.
14. Українське культурне піднесення (кінець XV – перша половина XVII ст.)
15. Козацтво як явище історії та культури.
16. Розвиток освіти та наукових знань в Україні в XVII – XVIII ст.
Книгодрукування.
17. Роль інтелігенції в національно-культурному відродженні України першої половини XIX ст.
18. Острозька слов'яно-греко-латинська академія – перший навчально-науковий заклад у Східній Європі.
19. Трипільська культура: виникнення, розквіт, занепад.
20. Києво-Могилянська академія – історія створення та діяльності.
21. Розвиток української музичної культури у XVIII ст.
22. Дослідження українського фольклору у XIX ст.
23. Розвиток української мови і літератури у XIX ст.
24. “Руська трійця” – утворення та діяльність.
25. Розвиток освіти на українських землях у XIX ст.
26. Розвиток театральної справи в Україні у XIX ст.
27. Софія Київська, як світоглядна ідея і художній шедевр.

28. Виникнення первісного мистецтва, його особливості.
29. Еволюція поглядів в європейській культурологічній думці на поняття “культура”.
30. Образотворче мистецтво в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.
31. Масова культура та її вплив на особу.
32. Введення християнства на Русі та його вплив на культуру.
33. Розвиток народної освіти в Україні у 20 – 3-х рр. XX ст. Українізація.
34. Культурна політика Української Центральної Ради.
35. Культурна політика часів гетьманату П. Скоропадського.
36. Розквіт українського музичного мистецтва у 90-х рр. XX ст.
37. Розвиток української культури в роки Другої світової війни.
38. Культура України на етапі становлення незалежності (1991 – 1996 рр.)
39. Дослідження української історії проведені у XIX ст.
40. Становлення університетів в Україні у XIX ст.
41. Наукове товариство імені Т. Шевченка його значення та місце в науково-літературних процесах другої половини XIX – початку XX ст.
42. Культурна політика доби ЗУНР.
43. Українське культурне Відродження 20-х рр. XX ст.
44. Українська культура в умовах утвердження тоталітаризму 30-х рр. XX ст.
45. Відбудова матеріальної бази української культури в повоєнний період.
46. Літературно-мистецькі процеси на тлі ідеологічних репресій і хрущовської “відлиги”.
47. Українська культура в роки кризи авторитарного режиму.
48. Розвиток українського кіномистецтва у другій половині 60 – 80-х рр. XX ст.
49. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років XX ст.
50. Розвиток українського музичного мистецтва на початку XXI ст.
51. Роль творчості Т. Шевченка у становленні української культури.

- 52.Г. Сковорода – видатний український філософ.
- 53.Л. Кропивницький – батько українського театру.
- 54.В.-К. Острозький – видатний український культурний діяч та меценат.
- 55.Нестор Літописець – перший вітчизняний історик.
- 56.Роль П. Могили у розвитку української освіти та науки.
- 57.Перетворення українського кіно у самостійну галузь.
- О. Довженко.
- 58.С. Крушельницька – співачка найвищого рівня світового вокального мистецтва.
- 59.М. Лисенко – засновник української класичної музики.
- 60.Становлення друкарської справи в Україні. І. Федоров.
- 61.Роль Ярослава Мудрого в розвитку української культури часів Київської Русі.
- 62.Лесь Курбас – творець нового українського театру.
- 63.В. Винниченко – видатний український політик, літератор, історик.
- 64.Роль творчості Лесі Українки у розвитку української поезії та літератури.
- 65.Роль та значення М. Максимовича в дослідженні української культури та мови.
- 66.М. Березовський – творець класичного типу хорового концерту.
- 67.Роль А. Веделя у розвитку українського музичного мистецтва.
- 68.І. Мазепа – видатний меценат української культури.
- 69.Ю. Дрогобич – видатний український метеоролог, астроном, філософ.
- 70.С. Васильківський – майстер української національної школи пейзажного живопису.
- 71.О. Мурашко – представник нової генерації українських живописців кінця XIX – початку XX ст.
- 72.К. Малевич – один із засновників в Україні художнього напрямку абстракціонізму.
- 73.М. Грушевський – видатний український політик та історик.
- 74.В. Чорновіл – видатний український діяч, борець за незалежність України.
- 75.Л. Костенко – видатна українська поетеса покоління “шістдесятників”.

76.Д. Чижевський – видатний український вчений.

77.Роль А. Шептицького у духовно-релігійному житті українського народу.

78.М. Хвильовий – видатний митець України.

79.Б. Патон – видатний український вчений.

80.Роль у суспільно-політичному та культурному житті України

М. Драгоманова.